

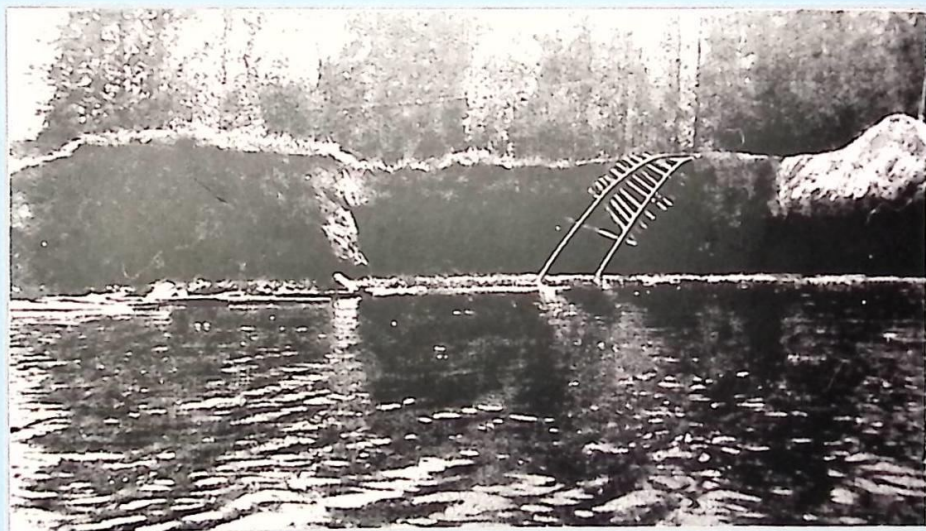
Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årgång 35

2018

Nr 1

*När Aspen slukade järnvägen
Läs den spännande artikeln
på sidan 32*

Innehållsförteckning nr 1 2018

- 3 Vi möts
4 Ordförande har ordet
Lisbet Rodin
5 Det Clemensonska släktarkivet
Per Clemensson
Minnen från Björka
Hilma Clemensson
15 Släktforskningen dagar
16 Gustav Adolfs firande
Per Clemensson
17 Västankryset
Margaretha Öquist, Gunnar Netterfors
18 Här tar drömmen om Amerika aldrig slut
Roland Classon
20 Fakta emigrantforskning
21 I år firar Riksarkivet 400 år
22 Svenska krigsfångar i Ryssland,
del 3 1709-1721
Galina Sjebaldina
26 Häradsfogden Bengt Nilsson till Boda
– en föregångsman i Mariestads äldsta
historia *Ake Möller*
30 Minnesord Nils Marelius
31 Boktips – Emigrantforska på nätet
32 När Aspen slukade järnvägen
34 Landet Runt
Gunilla Brolund

Omslagsbild: Tägurspårning vid Aspen

Västanbladet

Redaktionskommitté:
Per Clemensson, LarsOlof Lööf och
Johan Ahlén.

Västanbladet ingår i medlemsavgiften 250:-/år och för familjemedlem 75:- och utkommer årligen med fyra nummer.
Ansvarig utgivare Per Liljeström

Tidningsmakare:

Christina Claeson
ch_claeson@hotmail.com
Tryckeri: Typografia Göteborg

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND Styrelse 2018

- Ordf.** Lisbet Rodin 0701-70 84 30
Hults Sörgårdsväg 13A, 436 45 ASKIM
lirodin@hotmail.com
- Vice ordf.** LarsOlof Lööf 0705-22 24 91
Erik Dahlbergsg. 4, 411 26 GÖTEBORG
larsolof.loof@gmail.com
- Sekreterare** Gunilla Brolund 0705-50 14 62
Dahlströmsg. 30, 414 65 GÖTEBORG
gunilla.brolund@gmail.com
- Kassör** Eva von Brömsen 0733-10 06 06
Tornvägen 9, 438 34 LANDVETTER
kassor.grs@gmail.com
- Vice kassör** Ewert Arwidsson 0723-13 84 15
Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG
trewetrans@telia.com
- Webmaster** Lars Nyqvist, 0767-71 64 56
Trollhättevägen 12, 442 49 KUNGÄLV
webmaster.g.r.s@telia.com
- Ledamot** Johan Larsson, 0734-379317
Lillekärr Norra 32, 425 34
HISINGS-KÄRRA
johanlarsson.legacy@gmail.com
- Ledamot** Johan Ahlén, 0739-97 19 16
Dockeredsvägen 14,
424 91 OLOFSTORP
johan@flygfotohistoria.se
- Ledamot** Robert Berggren, 0703-55 00 99
de Geersgatan 16, 416 57 GÖTEBORG
ordf.bgghembygd@gmail.com
- Suppl.** Jan Forslund 0346-222 45
Ljungby Prästgård 101
311 95 FALKENBERG
janforslund@spray.se
- Suppl.** Ingela Linderå, 0738-01 92 71
Ärenprisgatan 2A, 416 52 GÖTEBORG
aliceingela@yahoo.se
- Suppl.** Barbro Majgren 0706-44 81 48
Mästarevägen 10, 305 72 STENINGE
qpm@telia.com

Manusstopp för nr 2-2018
meddelas på hemsidan

Vi möts

13 mars Visning av de filmer som Göteborgs Universitet tagit fram kring **Göteborgs Ekonomiska Historia** och som presenteras av Per Hallén vid medlemsmötet i januari påbörjas 13 mars på tisdagar kl 10.30. Begränsat antal deltagare så ring och boka plats först. Det är sex kortare filmer och vi visar tre vid varje tillfälle (13 + 21 mars, 28 mars + 2 april).

17-18 Mars Släktforskningens dagar på Stadsbiblioteket (se sid 15)

18 April Landskapskväll Halland, Gårdar har olika namn i olika längder!
– Barbro Majjgren reder ut.

Vecka 15 Planeras Studiebesök på
Dialekt-, namn- och folkminnesarkivet i Göteborg

5 Maj Bussutflykt till Varnhem, Katas gård och Västergötlands museum i Skara.

Avresa 8.30 från Gustav Adolf Torg. Efter fika och möjlighet att titta runt i Varnhems kyrka och kloster får vi en guidning på Katas gård av arkeolog Maria Vretmark, som kommer att ge oss lite extra information om DNA i samband med arkeologiska utgrävningar. Lunch på Roser (Skara Stadshotell), vars kockar nu pustar ut efter att ha försett våra OS-atleter med närande och god mat. På Västergötlands museum tittar vi runt själva, det skall fungera bra efter guidningen på Katas gård. Vi får träffa släktforskare från Skara Släktforskarförening – passa på att få tips. Vill du hellre ta en titt på Skara Domkyrka gör du det – den ligger på promenadavstånd mitt emellan Roser's och Muséet. Efter fika på museet reser vi åter mot Göteborg dit vi skall anlända ca 17.45. **Avgift 550** (700 icke medlemmar) kr betalas till föreningens konto när bekräftelse på deltagande erhållits. Begränsat antal platser. Anmälan helst via hemsidan, annars telefon till lokalen.

Öppet lördagar 10-14 ojämn veckor för egen släktforskning i GRS lokaler.
Vissa dagar temadagar.

DNA-café (minst) tre gånger varje månad. Mer information kommer på hemsidan och annonseras i föreningslokalen.

Emigrant-café på gång – Ewert Arwidsson och Johan Larsson hjälper dig på traven med din emigrantforskning

Grundkurs i Släktforskning dagtid onsdagar samt en på helger.
Datum presenteras på Släktforskningens dagar 17-18 mars.

Reservation för ändringar i programmet.

Ordförande har ordet

Våren går i arkivens tecken

Riksarkivet fyller 400 år. Betaltröskeln för att digitalt komma in i dessa enorma arkiv med sina 80 hyllmil arkivmaterial är borta, bara att klicka sig in i vårt förflutna. Våra släktforskande vänner i grannländerna kan nu läsa i våra arkiv precis som vi kan i deras. Men lika klurigt som det är att titta in i de danska, norska och finska arkivariernas gömmor första gången, lika klurigt ter det sig när man skall in i Digitala forskarsalen. Är man van vid Arkiv Digital's användarvänliga sidor där man inte behöver veta om det är Kungen eller Kyrkan som ansvarat för registreringen, bara klickar på socken och sedan på det man vill läsa, så ter sig gömmorna i Riksarkivets Digitala Forskarsal lite snårig. Men det går med lite träning. Och kommer man väl in i de virtuella arkivhyllorna så finns det mycket man ser och skulle vilja titta i, nyfikenheten väcks. Och då är det ju tur att vi som bor i göteborgstrakten har nära till Landsarkivet i Göteborg – för det är där (eller på andra landsarkiv runt om i Sverige) som dessa godbitar finns – inte digitaliserade i cyberspace. Så världarna möts – den ute på nätet och den inne i arkivhyllorna. Året kommer att vara fyllt med spännande händelser i arkiven runt om i landet och jag är tämligen övertygad att inte bara tidningen *Släkthistoria* skapar lathundar till hur man hittar in i Digitala forskarsalen. Klicka er in själva och prova! Googla *Digitala Forskarsalen*. Första helgen i februari, precis när arkiven blivit gratis, hade föreningen öppet hus med fokus på just Digitala forskarsalen och de öppnade arkiven. Många medlemmar tittade in och bytte några ord, fikade och var med på de visningar om Digitala forskarsalen vi hade. Och visst är det en viss känsla att kunna läsa handlingar som skrevs när danskarna skulle ha betalt för Älvsborgs fästning – första gången redan på 1500-talet.

Tur att vår textläsningskunniga Barbro Maijgren var på plats och kunde hjälpa till med klurigheter. Det gäller ju inte bara att kunna läsa bokstäverna och orden – det underlättar att förstå de sammanhang vari de kommit till. För att fylla lite av dessa kunskapsluckor arrangerar föreningen under våren ett antal läsecirklar kring Släktforskarförbundets handbok "Mantalsforska". Inte kurser men väl läsecirklar. Många är vi som har bläddrat i handböcker men inte riktigt orkat ta oss igenom boken pärm för pärm. Därför dessa cirklar som manar oss att läsa och sedan i grupp diskutera och titta på exempel gemensamt. Faller detta försök med läsecirklar väl ut provar vi med andra handböcker till hösten. Välkomna att delta i våra arrangemang eller bara titta in när vi har öppet!

*Vi ses
Lisbet Rodin
Ordförande*

Det Clemenssonska släktarkivet

Vid fars bortgång överlämnade han ett stort släktarkiv på sitt tjänsterum på landsarkivet. Detta var uppdelat på olika brevskrivare och dokumenterade olika områden i hans verksamhet, främst arkivväsendet, Riksarkivarien, Landsarkivarien, Stadsarkivarien, kommunalt arkivfolk, musei- och kulturmänniskor, universitetslärare, brevskrivare i ett antal kartonger. Brevavdelningarna om Uarda, företagshistoria, släktingar och goda vänner är omfattande. Brevskrivarregister finns till samtliga brev. På grund av fars forskningsresande till Stockholm, Karlskrona, Lund och Köpenhamn kom en omfattande korrespondens med familjen att uppstå. Så t ex finns det brev var och varannan dag till och från min mor. I hans arkiv finns dessutom alla hans manuskript till företagsmonografier med källor, räkenskaper, avtal. Arkivet omfattar tiden från början av 1900-talet till hans död 1971. Till fars arkiv har

fogats min morsarkiv, vilket innehåller hushållsräkenskaper i detalj från deras vigsel 1925 och framåt. Dessutom har till släktarkivet fogats min moster Hillevi Mattssons brevsamling och kassaböcker. Hon var bosatt i det gamla föräldrahemmet på Stora Nygatan 11 och var verksam som lärare och bibliotekarie på Vasa Kommunala och som föreningsmänniska bl.a. inom Röda Korset. Brevsamlingen består av danska vänner under andra världskriget och vänner runt om i Sverige. Tyvärr är brevsamlingen ej ordnad och förtecknad, den borde innehålla en mängd kvinnohistoria. I sinom tid tillkommer till arkivet en rad dokument som jag har haft hemma. Särskilt bör nämnas den stora fotosamlingen från mitten av 1800-talet till idag. Arkivet är överlämnat till Landsarkivet och kan lånas därför enligt vanliga rutiner. Familjemedlemmar kan enligt avtal låna hem handlingar.

Per Clemensson

Riksarkivet grundades genom en kansliordning 1618.

Upphovsmannen var rikskanslern Axel Oxenstierna som tillsammans med två skrivare skulle ha ansvar för arkivet.

<https://riksarkivet.se/historik>

Minnen från Björka

Av Hilma Clemensson

De första åren var det nog framgång i arbetet på alla sätt, jag tror hela 1870-talet var bra för lantbrukarna och trots allt arbete var det mycket livligt umgänge med släkt och vänner på Klappe, Nerysminne, Oregården, Silvåkra, Eliselund, Fleninge Boställe och många andra gårdar. Både far och mor var mycket roade av sällskapsliv, det var med eller utan bjudning – mest utan – främmande ideligen och alltid var det glatt och muntert. Många unga människor samlades hemma; guvernant, en och annan hushållselev och ett par lantbruksbiträden hade vi också, som var som barn i huset och så blev det dans och glädjen stod högt i tak. En gång tog glädjen slut med förskräckelse. En av herrarna kom under dansen att stöta till hänglampan varvid den lyftes av en krok, oljehuset föll i golvet och det började brinna. Stor uppståndelse Alla sprang omkring utan att veta vad de skulle göra. Slutligen kom mormor med en filt som kastades över och dämpade elden, men mera dans blev det ej den kvällen, stämningen hade slagit om. Vid sådana här tillfällen hade ingen mycket tid för oss barn. Vi var med så länge vi orkade, pojkar kunde obemärkt företa sig en del förbjudna nöjen, men slutligen blev vi ändå hämtade in i barnkammaren för att lägga oss. Jag minns otaliga gånger då jag klätt av mig i halvsömn vid tonerna av dansmusik, särskilt Die Faxfesten ljudande från salen och sorlet av dans, skratt och prat samt klirrandet av glas och

porcelain. Carl Axel var då så liten, att han skulle läggas i vanlig tid, men han hade sin egen mening om saken och ville aldrig somna förrän far kom och höll honom i handen. Då var han så trött efter att förut ha gallsrikkit, så sömnen kom ögonblickligen, men sin lilla vilja hade han genomdrivit. Carl fick strypsjuke vid ett par års ålder. Dr Appलगren kunde ej göra mycket men kloka gummor stod högt i kurs då, så en läkekunnig barnmorska – för resten en mycket duktig "doktor" – blev hämtad och på hennes ordination sattes det upp ett tält i barnkammaren, hett vatten bars dit i en balja och hölls varmt genom att glödande järnstycken efter hand lades däri. Den imma som uppstod skulle mjuka upp strupen och lätta andningen. Så skedde också efter några dygn och Carl blev frisk. Han var den yngste av oss syskon då. Den äldste Pehr Sigfrid hade dött ett par månader gammal 1870, sedan kom jag 1871, Emil 1872, Carl Gerhard 1874, Otto Pehr Sigfrid 1875, Anna Teresia 1876 och Carl Axel 1879. Carl och Anna dog i scharlakansfeber. Då 80-talet började var vi fyra syskon i livet. Från slutet av 70-talet minns jag väl surret av spinnrockarna i folkstugan och hur det sjöngs: "Rocken surrar (eller kanske snurrar), lampan brinner, vinterkvällen är så lång" samt "Amanda satt med en krans i håret". Tjänarna åt i folkrummet, var och en hade sin hornske som de kände igen på olika mönster men

knivar och gafflar kunde ej särskiljas. Ibland kom det vandrande ”knallar” med butiken på ryggen – en stor trälåda som spändes över axlarna med läderremmar. Från lådan packades upp otaliga lockade saker, dukar, tyger, schaletter, tvål och alla sorters sybehör. Alla samlades för att se på härligheten och kommersen gick nog i allmänhet bra. Ett par gånger kom en dalkulla vandrande. I folkrummet satte hon genast upp sin medhavda knyppeledyna. Ingen hade sett något sådant förr och det var med häpnad man såg spetsmönstret trollas fram under de flinkt kastade pinnarna. En gång kom det tyska musikanter, sex mässingblåsande herrar. Det råkade vara höstgille på eftermiddagen, de engagerades för någon timme, längre räckte ej deras tid, då de skulle resa med båt från Helsingborg. Så var det Ola drömmare, som kom regelbundet höst och vår, en hjärtans beskedlig, lite småtokig karl, som kunde förut säga kommande ting och tyda drömmar. Emellertid kom det positivspelare med lyckobrev, en liten apa, som skuttade omkring eller en stackars liten nalle, som dansade på bakbenen omkring en käpp som han höll med framtassarna. Han såg alltid så ledsen ut, tyckte vi. All slags vidskepelse florerade på 80-talet. Det var en tid, då det kärnades endast till husbehov och om det ej blev smör fort nog sades det genast att någon hade ”förgjort” grädden. Om några redskap råkade ligga i kors bådade det olycka. Kloka gubbar och gummor fanns det många, de behövde blott få ett begagnat plagg för att bota åtskilliga kräm-

Familjen samlad på framsidan av Björka

por och barn ”mättes” med en ylletråd för ”skälver”=engelska sjukan. På Klappe brukade vi alltid vara trettondeafn, dansade kring julgranen och hade alltid roligt. Mycket ofta brukade de äldre sjunga unisont sådana sånger som ”Vintern rasat”, ”Björkens visa” m.fl. då Hilda, som nyss fått piano ackompanjerade på ett enkelt sätt. En höstdag då vi var på Klappe ville Carl Gerhard stanna kvar när vi reste hem, det fick han och det gick bra till följande dag då hemlängtan blev för stor och utan att säga något begav han sig på hemväg. Den lille knatten hade tänkt gå den mer än milslånga vägen hem. Lyckligtvis upptäcktes han rätt snart och fick då naturligtvis skjuts hem.

Syskonen Clemensson

Jag hade mycket tidigt själv lärt mig läsa genom att jämföra bokstäverna i tidningen, som jag visste hette Öresundsposten och fick så snart som möjligt börja skolgång för en guvernant, Anna Jakobsson, sedan gift med en skollärare Gullstrand – deras son var en tid t.f. länsman i Ödåkra. Emil läste också för henne samt vår kusin Maria från Klappe. Emil försvann när

skoltiden närmade sig och fick hämtas från stallar och lador och skoltiden var och förblev alltid hans värsta plågotimmar. Maria var nästan lika omöjlig i skolan, men blev en praktisk och duktig människa och en utmärkt mor för sina båda pojkar. Den skolgången räckte endast ett år. Nästa höst skickades jag till fröknarna Malm och Skytte för vidare skolgång, bodde hos en familj Lundgren. Men det var så olyckligt att jag vantivdes alldeles förfärligt i staden. Varje måndag när jag skulle resa dit igen efter min "weekend" i hemmet blev det gråt och jämmer och så fick jag stanna hemma till eftermiddagen. Det är betecknande nog för den tidens skolgång – och för föräldrarnas svaghet för sin äldsta dotter. Säkerligen gick jag inte i skolan en enda måndag hela året. Det främsta minnet jag har av den perioden är en utfärd till Raus plantering och att jag under handarbetstimmarna stickade på en ljusröd barnstrumpa som aldrig blev färdig samt att jag lärde mig sjunga några andliga sånger, bland dem en där det hette: "när han kommer, när han kommer att samla de sina, sina kära, sina trogna en gång i sin famn" och melodin var en föregångare till frälsningsarméns, jag kan den ännu. Nå ja, nästa höst skulle jag slippa ifrån staden, då skickades jag tillsammans med tre helsingborgsflickor i helpension hos fru Sigrid Hultner på Klippan. Där kom fru H. varje söndagsmorgon

och bjöd oss fyra, som låg i samma rum, två i varje bädd, på kaffe på sängen och medan det förtärdes berättade hon om sin ungdom och sin förlovning. Någon undervisning kan jag ej erinra mig men sådan förekom väl ändå. I varje fall blev et också en sejour på endast ett år. Sedan fick vi åter guvernant hemma och den gången blev det en duktig lärarinna som tog sitt arbete på allvar och verkligen drev oss framåt alla tre samt en främmande flicka som vi hade till kamrat. Mimmi Kjessler var hos oss i fem år och det var en god och säker grund hon lade i alla skollämnena, särskilt minns jag med tacksamhet hur jag i svensk historia, tyska och räkning var långt före mina jämnåriga kamrater när jag sedan för sista gången fick byta skola och kom till Alunda. Det var på sommaren 1884 som vi hade vår sista examen hemma med prosten Werlin-Olsson och hela hans familj som åhörare. Det blev förstås inget djupgående förhör, tror nog den rare prosten var mera intresserad av den goda middagen som väntades, men högtidligt var det i alla fall uppe på altanrummet, där examen hölls, då vårt vanliga lilla skolrum mitt för trappan var för trångt för alla åhörarna. Orsaken till den sista skolförändringen var nog att Emil och Otto behövde komma under manlig ledning varför de också samma höst kom till Gunnaröd. De hade ett par sommarferier läst hemma för en herr Welin,

en yngling som varit vaktpojke hos far och som far hjälpt till att bli folkskollärare. Han slutade som överlärare i Malmö. Det var en självmedveten ung man med cherub-ansikte och otäckt röda läppar. Efter tidens sed försökte han bättra på Emils läslust med stryk, det gick förstås åt rakt motsatt håll. Otto

blev han strykpojken då Otto däremot favoriserades ehuru även han någon gång fick smaka rottingen. Ingen av dem trivdes där och icke många av deras kamrater heller. En gång var det en del av pojkarna, som rymde däri-från, bland dem både Emil och Otto och så blev det stryk hemma också. En annan gång ämnade de sätta eld på

Gårdssidan av Björka, farfar på trappan

behövde ej tvingas till boken. För pojkarna blev det olyckligt att de kom till Gunnaröd. Dr Lindell, som ägde skolan, var fruktansvärt orättvis och obalanserad. Han slutade också sitt liv på S:t Lars hospital. Emil var svag och lättledd, äldre försigkomna kamrater kunde locka honom till nästan vad som helst, när han därtill var liknöjd för läsningen

skolan och gjorde det också, men lyckligtvis blev det upptäckt innan skadorna blivit allt för stora. Trots allt fick de stanna där ett par, tre år. Emil måste ha haft något i sitt väsen som slog an på folk. När han var barn brukade en dansk vän till mig ofta sluta sina brev: "hils Emil, den söde dreng". En gammal dam i Amerika, som han en tid hade plats hos skrev

till mor och talade om vilken förtju-
sande yngling han var och när han
en gång som "vakt" reste med en rik
amerikanare i Afrika och Europa
och fick permission en tid för att
besöka sitt hem, brukade mina vän-
ner tala om min "stilige bror". Men
trots denna eventuella charm gick
det ej så bra för honom förr än han
långt om länge gifte sig med en
präktig flicka, tyska och katolik.
Efter Gunnaröd kom Emil hem, del-
tog i arbetet en tid men reste sedan
till Amerika 1890. Otto kom först in
i läroverket i Lund men slutade snart
och följde Emils exempel – ett par år
hemma och sedan till Amerika
1893. Otto var lugn och stillsam,
hade regelbundna drag och vackra
mörkblå ögon. Han skrev ofta hem,
sista gången meddelade han att han
var på väg till Klondyke, det var
omkring 1897 då guldgrävning lock-
ade så många. Inga kommunikation-
er fanns då dit upp i norr, man reste
med kälkar efter hundspann och fick
slita ont på många sätt och fastän vi
aldrig fick veta något därom är vi
förvissade om att han omkommit på
den färden.

Då Otto reste hade vi ännu tre
små syskon hemma: Gustaf Gerhard
f. 1884, Anna Hildegard f. 1886 och
Tyra Ingeborg f. 1887. Carl stod ju
mitt emellan de båda barnkullarna.
Han gick först i byns skolor och se-
dan i en privatskola i Fleninge och
efter en tid tog Amerika även ho-
nom.

Gårdsdriften på Björka

Björka gård hade bildats genom
sammanslagning av några mindre
ställen och omfattade på vår tid 400
tid åker och 40 tid skog. Det har
sagts att boningshuset, loglängan
samt kostallet byggdes av fars före-
trädare Hultberg, som kom dit 1858,
men efter konkurs måste avstå arren-
det. Några gamla ruckliga hus stod
kvar sedan äldre tider. Efter hand
som lantbruket utvecklades och kre-
atursbesättningen ökades behövdes
också större utrymmen, varför far så
småningom byggde ladugårdsflyg-
larna, nytt stall, svinhus, höns-
hus och särskild mejeribygnad, det lilla
huset vid stallet där mormor bodde i
flera år sedan branden ödelagt
Klappe där hon förut vistades samt
en liten stuga vid landsvägen, som
inreddes till två lägenheter, en för
farmor och faster Elna och den andra
för en torpare Lars Bengtsson, som
således även hade ett litet jordbruk,
som han gjorde dagsverken för. De
urgamla stallhusen ödelades av en
eldsvåda och därefter byggdes två
nya. Utom allt detta blev det nödvän-
digt att grundligt reparera bonings-
huset, som var så illa uppfört, att
taken hotade störta in. En stor del av
dessa byggen skedde, tror jag, samti-
digt 1880 – 81. Vi fyra barn, vår gu-
vernant och barnjungfru skickades
då till Ryssbo, där vi var hela våren
och sommaren. Den tiden står för
mig som ett soligt minne. Vi hade
det så bra och trevligt, far och mor
kom dit ett par gånger varje vecka
och så gick vi ofta till Klappe eller
Nerysminne, där jag fick mina mu-

siklektioner. Där var ej så roligt, moster var alltid sjuklig och vår kusin Jenny var vuxen då, men det var ändå omväxling. På Klappe var där-
emot alltid muntert. Hilda och Mimmi Kjessler var goda vänner och jämnåriga med oss var Janne (även kallad John eller Sander), Maria och Ellen. De var alla mycket gästfria, alltid upplagda för skämt, hetsiga till lynnet – jag menar de äldre – så ibland kunde det bli häftiga urladdningar vilka dock fort gick över och så blev det solsken igen. Detta blev en lång parentes. Nu återgår jag till byggandet. Det är ju klart att det blev dyrbart, då far aldrig trots löften fick den fulla ersättning han borde haft av baron Adolf Bennet, jordägaren. När det sedan blev sämre tider för lantbruket blev det svårt att klara den ekonomiska situationen. I mitten av 80-talet blev det en väldigt svår period. På vår ort blev det en förskräcklig krasch, lantbrukarna hade hjälpt varandra till höger och vänster med borgen och kontraborgen och rätt vad det var det ändå någon som ej kunde klara sig utan måste göra konkurs och så drog han hela raden med sig i eländet. Far, som varit så ofantligt hjälpsam mot sina vänner, kunde icke nu klara sina affärer. Det blev visserligen ej konkurs utan ackord och därigenom fick han en stor skuldbörda att dragas med hela sitt liv. Denna påökades ytterligare genom en annan händelse men innan jag berättar om den får jag först gå tillbaka några år i tiden. Sedan mor upphört att själv sköta mjölken

hade vi riktigt mejeri med mejerska eller mejerist några år. Far kom då på den idén att andelsrörelsen, som då börjat, kunde förverkligas i vårt mejeri om bygdens folk hade intresse därav. Det hade de och andelsmejeriet kom igång. Därigenom att gårdens mjölk kunde separeras innan mjölkskjutsarna från annat håll kommit kunde de genast få den separerade mjölken i retur och behövde ej vänta därpå – en stor fördel för alla. Jag vet ej av att far hade någon extra fördel men alla fick något bättre betalt för sin mjölk. Det gick bra några år men så kom det upp ett förslag att det skulle byggas ett nytt och större andelsmejeri i Kropp, det genomdrevs också och då måste ju vårt läggas ner. Någon större glädje blev det ej med det nya mejeriet, ty dels blev personalen dyrbarare, dels skulle ju byggkostnaderna och inventarierna förräntas. Till slut betalades mjölken så dåligt att far slutade där och då komjölken i stället att lämnas till Fleninge mejeri, som ägdes av Magnus Persson. Kontrakt var ju skrivet om att betalning skulle erläggas varje månad och grund för prissättningen var noga bestämd. En lång tid gick allt bra i läs men så uppkom det olika meningar om priset mellan far och M. P. och sedan han länge betalt efter sin egen uppfattning, dock utan att få kvitto av far och far ej längre kunde finna sig däri blev det process. Hela sista året av den kontrakterade tiden betalade M. P. ej ett öre men sade rent ut att han nog skulle kläcka far. Goda vänner hjälpte emellertid far, som dessutom hade allas sympati. Proces-

sen drog ut på tiden eftersom M. P. ej nöjde sig med häradsrättens dom utan lät målet gå till både hovrätten och högsta domstolen. Far vann i alla instanserna och slutligen fick han ju pengarna, något över 22.000.

Livet på Björka efter mors död

Det blev tunga och dystra tider, umgängeslivet krympte ihop och när släktingarna kom tillsammans blev stämningen lätt irriterad. Mors tilltagande sjuklighet gjorde också vardagslivet besvärligt men i sällskap, hemma eller borta kunde båda föräldrarna pigga upp sig för en liten tid. Det var ju egentligen inte så underligt om mor, som i grund och botten var glad, impulsiv och varmhjärtad tog livet tungt numera – sjuk, dålig ekonomi, svåra tider och sju barn och tungt blev det också för dem av oss som förstod det. Mor led av växande mjälte, en förskräcklig huvudvärk med svåra gråtattacker och den nervösa läggningen yttrade sig på många sätt. Mor rådfrågade många olika läkare bland dem dr Warholm i Lund, som i november 1894 sagt till morbror Nils, som genast omtalade det för mig, att mor säkerligen ej skulle överleva nästa mars månad. På nyåret kom mor in på professor Levys klinik i Köpenhamn, blev undersökt under bedövning men då professorn såg att ingenting kunde göras skrev han detta till far, som då reste och hämtade mor hem. Det var mycket kallt. Sundet var packat med is och möjligen förkyldde mor sig också. Efter några dagar blev det lungka-

tarr och blott några dagars sängliggande med feber. Sista natten var mor förfärligt orolig, yrade och kastade sig av och an, sedan blev hon alldeles stilla och när vi undersökte var hon alldeles stel, kunde icke röra en lem och icke tala. Doktorn kom så fort som möjligt. Han gick bort och såg mor in i ögonen. Så sade han: hon känner igen mig och gick bort till fönstret och torkade sina ögon. Och innan hennes kära dr Möller hunnit in till Helsingborg var det slut. Det blev en genomgripande förändring i hemmet och jag vågar nog säga allra mest för mig. Jag var ju den äldsta av syskonen och den som måste taga hand om allt och alla. Visserligen var hushållet nu mycket mindre än förr – far och vi fem syskon, tre jungfrur och två eller tre drängar i maten – men jag hade ej den ringaste lust att sköta ett hushåll och inte ett uns tilltro till min egen förmåga hur säker jag än föreföll till det yttre. Men här var ej annat att göra än försöka, det var min plikt men nog sved det att mot sin vilja bli bunden. Lyckligtvis var jungfrurna väldigt snälla och hjälpte mig på alla sätt till rätta och jag var klok nog att begagna den tiden jag hade dem kvar till att lära mig vad jag ej kunde förut. Med tiden fick jag ändrat om hela hushållsmaskineriet på ett sätt som mera passade mig och så blev det ändå icke så betungande. Men början var svår på alla sätt. Far hade sina svåra hjärtattacker mycket ofta och alltid på nätterna och några dagar efter mors begravning fick Anna difteri, fick

seruminsprutning – nytt medel då – men livet stod ej att rädda och tre veckor efter mor förlorade vi även denna lilla rara och trots sina blott åtta år djupt tänkande syster. Under Annas sjukdom stod det ej till att hålla Tyra ifrån sjukrummet, de hade ju alltid följts åt; Gustaf däremot vågade knappt se dit in. Då var det väl underligt att Tyra ej blev sjuk men Gustaf fick en mycket svårartad difteri, som dock botades med serum, fastän det blev långvariga och svåra efterverkningar. Tyra och Gustaf gick att börja med i byns småskola men snart blev det tid att tänka på deras vidare skolgång. Far hade stor obenägenhet för allt rådgörande och sedan han kommit underfund med att jag kunde klara hushållet överlät han allt på mig. När jag ville rådgöra om något svarade han alltid: du får göra som du själv vill, så också när det gällde skolgången. Många gånger var jag ledsen för detta. Men skulle jag bestämma så skulle det åtminstone bli litet mera system i skolgången än det varit för oss äldre. Far föreslog verkligen på farbror Jakobs önskan att Gustaf skulle få komma till Gunnaröd, men det hade jag då klart för mig att den skolan hade vi fått nog av och så blev det så att Gustaf kom till Helsingborgs läroverk och eftersom Tyra ej hade någon läslust ansåg jag det icke oriktigt att låta henne fortsätta skolan för guvernant till dess hon kunde utbildas i något praktiskt arbete åt vilket hela hennes läggning pekade. Kanske var det ändå oriktigt. Kamratskap hade möjligen varit av större nytta för henne

än jag då kunde inse. Jag gjorde i alla fall något jag kunde med de resurser som stod mig till buds. Sedan gick livet sin jämna och ganska enformiga gång. Det blev ej mycket sällskapsliv utom herrfrämmande som alltid verkade upplivade på far. År gick efter år, även Carl reste till Amerika, det var 1899, Gustaf blev student, sedan såg vi ej mycket till honom. Tyra blev sjuksköterska och kom bort, även hon, far och jag gick där ensamma, blev äldre och äldre och slutligen kom den tid då jag förstod att jag snart skulle mista även honom. De sista åren kändes det som om en olycka ständigt hängde över mig. Jag tyckte det skulle vara omöjligt komma över förlusten av far. Och dessutom, hur skulle jag ensam kunna reda upp allt? Far talade ofta om att avstå Björka då han var så gammal, men ibland sade han också att han hoppades ej behöva lämna Björka förrän han bars därifrån. så blev det också. Det blev endast fjorton dagars sjukläger, så kom döden stilla och lugn den 10 september 1910. Jag var glad att far fick sluta sina dagar i sitt gamla hem och sin gamla omgivning. Det hade varit en oerhört regnig höst, vi hade ej haft uppehållsväder på flera veckor, och det såg mycket bekymmersamt ut för skörden, men dagen efter fars död blev det strålande solsken och vi stod då ute på verandan i den röda höststunden och hörde Kropps vackra kyrkklockor ringa för far. Efter alla de år som gått sedan dess kan jag ännu när jag vill se far för mig där han låg i sitt sista vilorum på Björka,

hela rummet klätt med vitt med buxombomskvistar liksom vid mors död och med det lugnaste, fridfullaste uttryck jag någonsin sett i en död människas ansikte. Han var också en fridens man som få.

Björka och dess anställda

Björka var en vacker gård omgiven som den var av en stor trädgård, parker och skogsdungar. Mitt på gården stod en härlig, vacker bok, som de första åren får var på Björka förde en ganska tynande tillvaro. Den blev emellertid väl ompysslad, fick ny jord och gödning och blev ett verkligt praktträd med jämn vacker krona. På våren var det fars stora fröjd att se hur de kopparröda knopparna svällde och glänste i solskenet till dess de en vacker dag sprack och det spåda lövverket började titta fram sidenglansande ljusgrönt. Mellan boken och boningshuset var en gräsplan med ett stort stenparti. Mittstenen, som nu är gravvård på kyrkogården, och hela kullen var klädd med krasse. Det var så vackert under blomningen. Träd-

gården hade omkring 100 st fruktträd av olika slag så den var som ett blomsterhav i vitt och skärt vid blomningstiden. Två kolossala körsbärsträd var de första som slog ut, tusentals humlor och bin surrade i kronorna medan de vita blombuden sakta föll till marken. Senare på sommaren blev de båda träden ett lika kärt tillhåll för stora skaror av starar, som hackade i sig mängder av bär. Vår gamle Christian gjorde vad han kunde för att rädda bären, sköt med ett gammalt muskedunder eller larmade på gamla mjölkkanor, svor och skrånade åt "de rackarna", men efter razzian tog han sig en liten lur under träden och då kom genast hela flocken tillbaka igen. Blomningstiden var den härligaste tiden på hela året, då var hela trädgården putsad och fin, de stilla, ljuvliga kvällarna när man gick där ute var luften fylld av dofter från alla dessa tusen och åter tusen blommor och det var något så högtidligt och förväntansfullt över hela naturen, sådan frid och ro.

Forts i nästa nr av Västanbladet

Den välrotade blomsteraffären i Vasastan frösåddes redan 1912.

Med gröna fingrar & spirande inspiration hittar ni hos oss.

Välkommen till oss på hörnet av Aschebergsgatan & Engelbrektsgatan.

Instagram: la fleuriste eller www.lafleuriste.se

Tel. 031-711 20 82

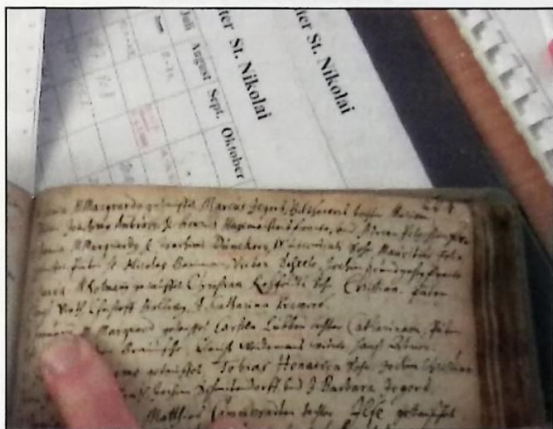

La Fleuriste

ART FLORAL DEPUIS 1912

Släktforskningens dagar 17 - 18 mars 2018

Tema: Arkiv

STADSBIBLIOTEKET

Götaplatsen 3, Göteborg

Lördag 10.00 – 17.00 och söndag 10.00 – 16.00

Utställare: ArkivDigital, Family Search, Flygfotohistoria, Göteborgs-Emigranten, Göteborgs Hembygdsförbund, GöteborgsRegionens Släktforskare, Göteborgs Stadsmuseum, Riksarkivet Landsarkivet i Göteborg, Västgöta Genealogiska Förening, Industrihistoria i Väst, DIS-Väst (lördag), Släktdata (lördag) och Värmlands Släktforskare (lördag)

Intressanta föreläsningar och produktpresentationer
Fri entré

Släktforskningens dag - ett initiativ av Sveriges Släktforskarförbund. www.genealogi.se

Gustav Adolfs firande

Under förhöstarna iakttog jag från mitt sovrumsfönster på Johannebergsgatan hur Flickläroverkets elever övade att marschera under ledning av gymnastikdirektören (född 1897, anställd vid Flickläroverket från 1933), en sträng och militärisk dam med god ordning på sina flicktrupper. Med god takt och ton. Skillnaden mot den Hvitfeldtska ungdomen var uppenbar.

Den 6 november klädde man d.v.s. min broder Lars och jag (sammanlagt 22 års studietid på skolan) upp oss och tog oss den vanliga skolvägen över Götaplatsen och anslöt till Gustav Adolfs tågandet som utgick från Hvitfeldtskas skolgård och som organiserades av våra gymnastikdirektörer Wilhelm Lindskog (Gurka, lång rotting) och Algot Hulthen (Hultas, kort rotting). Tåget leddes av lärarkollegiet klädda mörkt och försedda med doktorshattar och höga hattar.

Tåget avgick nedför Viktor Rydbergsgatan i något ojämn takt och mötte vid Götaplatsen Flickläroverket i taktfast takt. Varje skola hade sin fanborg med svenska, Göteborgska och skolfanor. Medan vi stod på stället marsch släppte vi artigt fram flickorna. Tågen anslöts av musikkårer (spårvägen och polisen), som hjälpte oss att hålla takten hjälpligt. Gurka sprang utmed leden och jagade smitare och bevakade marschen. Avenyn kantades av "stolta" föräldrar och släktingar. Från andra håll av staden kom andra skolor Vasa,

Majorna och Östra. Samskolan brukade komma ner till Gustav Adolfs torg som en eftertrupp.

På torget samlades vi runt Gustav Adolfs statyn med musikkårer och kollegier, alla ordnade efter rang och värdighet. Någon framstående lärarprofil t ex riksdags-mannen och rektorn Sven Em Ohlson höll tal om krigaren och hjältekonungen Gustav II Adolf och "Vår Gud är oss en väldig borg" sjöngs samt starka musikstycken spelades.

Efter förmaningstal att uppföra oss väl upplöstes marschen på Heden. Under återmarschen spreds vi vind för våg, för egen del till Bräutigams där min moder och fader väntade för att aväta den sedvanliga Gustav Adolf marsipanbakelsen. Sedermera har jag förstått att både marscherandet (Borås och Uppsala) och bakelseätandet förekommer runt om i Sverige. I senare år har jag upplevt ett speciellt firande den 6 november i Lützen, där gudstjänst hölls i kyrkan och kransnedläggning skedde vid det Ekmanska monumentet av Riksföreningen Sverigekontakt och Lennart Limberg över Gustav Adolf; vidare besöktes museet, slagfältet och i rådhusalen bakelser avåts på Riksföreningens bekostnad av Lützens befolkning.

Per Clemensson

Vågrätt

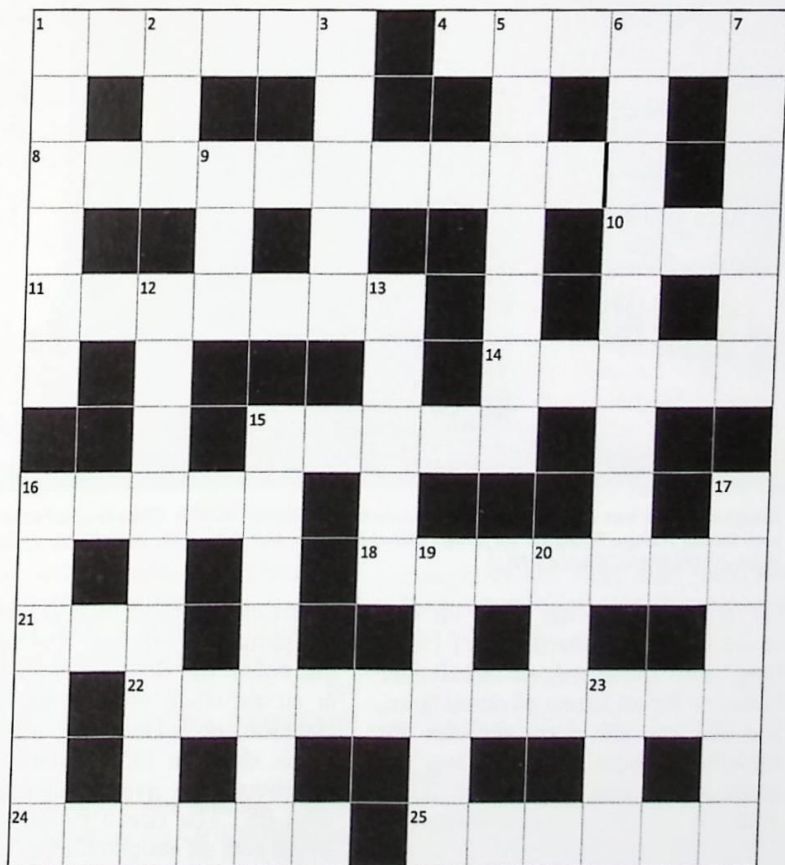
- 1 Församling som Ösan passerar (6)
4 Ibland med laga (6)
8 Släktforskare (10)
10 Ligger till grund för decimalsystemet (3)
11 Betalade (7)
14 Onda (5)
15 Mölla (5)
16 i Mycket stort antal (5)
18 Styrka som kom från ovan (förr i tiden) (7)
21 Till nytta för fastställande av släktskap (3)
24 Bli kvar (6)
25 Jordbruks- (6)

Lodrätt

- 1 Kantar färden (6)
2 Kex som brott (3)
3 Botgöring för begångna synder (5)
6 De tillhör tjocka släkten (9)
7 Förknippas med tjuren (6)
9 Tidsepok (3)
12 De är ingifta män (5)
13 Träsk (5)
15 Den drabbade oss hårt 1834 (7)
16 Behöver batteri (6)
17 Ge ord åt (6)
19 Förena (5)
20 Gata i Paris (3)
23 Torka (3)

Korsordsmakare Margaretha Öquist och
Gunnar Netterfors

Lösning sändes till föreningen. Bokpris dras bland de som skickat in rätt svar.

Här tar drömmen om Amerika aldrig slut

Ronald Classon journalist på Helsingborgs Dagblad har skrivit en intressant artikel om Emigranternas Hus i Göteborg.

Drömmen om ett bättre liv har alltid funnits. De som tog det stora klivet att resa till Amerika för 100 år sedan fick börja sin resa i Göteborg...

*Emigranternas hus i Göteborg är under ständig utveckling. Här är "The Green Parrot", som lockar många besökare att färdas tillbaka i tiden, hur det var för över 100 år sedan.
Bild: EMIGRANTERNAS HUS*

En ny utställning har blivit en stor succé vid Emigranternas hus i Göteborg. Inte minst många amerikaner kommer för att känna på atmosfären, hur det var när deras förfäder för omkring hundra år sedan tog det stora klivet från Sverige till Amerika.

Vi har ett spännande läge och vi sprider gärna vår kunskap. Det handlar inte enbart om Göteborg utan det här är ett nationellt intresse, säger Lars Hansson, utvecklingschef och biträdande chef vid Emigranternas hus i Göteborg. **Den nya utställningen** är döpt till "The Green Parrot" och är byggt som ett emigrantfartyg.

De flesta som utvandrade, över en miljon människor, gjorde ju det från hamnen i Göteborg från mitten av 1800-talet till 1930-talet. Det handlade om drömmen om ett bättre liv i en annan del av världen. – De som nu besöker oss kan gå in i fartyget i utställningshallen och där uppleva hur det kändes att vara migrant för mer än hundra år sedan. Inne i fartyget kan man även via en "puzzle-story" leta efter en emigrants tillhörigheter och så småningom hitta sig egen utvandrare och läsa den personens livsberättelse, säger Lars Hansson, som arbetade parallellt på Emigranternas hus och Emigrantinstitutet i Växjö 2012-2014 och arbetade även under en tid för Migrationscentret i Karlstad innan konkursen i våras. Emigranternas hus har under de senaste åren fått allt fler tack-samma besökare.

Det är roligt att se entusiasmen, inte minst från de amerikanska besökarna. Men det är också viktigt att alla som kommer blir nöjda och att de gärna återkommer.

Emigranternas hus har även uppdaterat sitt övriga utställningsutbud med nya bilder och texter.

– Vi kan förmedla erfarenheter hur svenskarna för över 100 år sedan integrerades i Amerika. Över 90 procent bosatte sig bland sina landsmän, precis som det är idag. Vi beskriver det europeiska perspektivet på utvandringen.

– Vi har också fått allt fler amerikanska besökare till vår släktforskar-

service vilket är mycket trevligt. Vi har också väldigt många skolbesök. Det känns viktigt det vi håller på med, säger Lars Hansson.

För närvarande har Emigranternas hus öppet måndag till fredag klockan 10 till 16.

– Även om mycket av källmaterialet numera finns digitalt är det hos oss man kan få vägledning. Det är många släktforskare som kommer hit. Och vi har även ett bra samarbete med Landsarkivet i Göteborg.

Och det finns planer på utökade öppettider.– Vår ambition är att utvidga och att även ha öppet vissa helger, säger Lars Hansson. Så avslöjar han ett nytt spännande projekt på initiativ från Emigranternas hus: Vi ska ge ut en bok om emigrationen från Göteborg. Det kommer att bli ett större populärvetenskapligt verk som får stor betydelse. Boken blir en manifestation över den historiskt viktiga epoken. Målet är att den ska komma ut i samband med Göteborgs 400-årsjubileum, 2021, säger Lars Hansson.

Emigranternas hus, som har Roger Bodin som chef, har för närvarande fem anställda.

Källa:

<https://www.hd.se/2017-09-16/har-tar-drommen-om-amerika-aldrig-slut>

FAKTA

Emigrantforskning

Emigranternas hus i Göteborg, som drivs av en stiftelse, ligger i Tullhuset vid hamnen, och har adressen Packhusplatsen 7.

<http://emigranternashus.se> Det finns även möjligheter till emigrantforskning på plats i Växjö och Karlstad, men med olika förutsättningar.

Utvandrarnas hus i Växjö med **Emigrantinstitutet** drivs numera av Kulturparken Småland. Där tar man i forskarsalen endast emot förbokade besök. Svenska Migrationscentret i Karlstad, som gick i konkurs i våras, har nyligen tagits över av föreningen **Kinship Center**, som köpt både arkiv och utrustning, och ska driva verksamheten vidare i höst.

A

VENYNS FOTKLINIK

Valkommen till en av de äldsta Fotklinikerna i Göteborg (etabl 1942) !

Vi erbjuder medicinsk fotvård, vårtfrysning, benvaxning, manikyr och fot/benmassage.

Vi i har även försäljning av presentkort och diverse produkter.

En fika och ett leende ingår alltid ! - Se våra fina omdömen på Eniro.se !

Jessica och Tove

Boka tid på tfn: 031- 16 92 87 - Geijersgatan 16, Göteborg

I år firar Riksarkivet 400 år. Sedan 1618 har Riksarkivet bevarat statens handlingar, och är därmed en av Sveriges äldsta myndigheter. Då handlade det om kontroll och makt. Idag är arkiven till för alla – en nödvändig del av vår demokrati och vårt gemensamma kulturarv. I arkiven finns berättelser om stora samhällsförändringar och om individens levnadsöden genom historien. Tillsammans med Postnord har Riksarkivet nu tagit fram jubileumsfrimärken. Motiven speglar olika aspekter av Riksarkivets verksamhet. På frimärkena syns detalj ur en geometrisk jordebok Uppsala län 1641, volymer ur enskilda arkiv samt detalj ur en mantalslängd Kristianstads län 1815. I bakgrunden syns Axel Oxenstierna (porträtt av David Beck), ett brev skrivet av Lasse Maja och där bredvid i binära tal.

**Bläck och Toner
för din Skrivare
Original, Pirat och
Återfyllda
pappershorman.se**

**Pappershörnan
Aschebergsgatan 40
411 33 GÖTEBORG
031-20 42 06**

Svenska krigsfångar i Ryssland

Del 3 1709-1721

Anpassningen gick olika intensivt för olika grupper av fångar. De karolinier som förvisades till Sibirien började med tiden, med undantag för de meniga soldater som sattes att arbeta på bruk och fabriker, åtnjuta ett visst mått av frihet, vilket gav dem möjlighet att organisera kolonins inre liv, till exempel bygga en skola och ett sjukhus i Tobolsk, och vidga sina kontakter med lokalinvånarna. Processen kom att stimulera framväxten av nya beteendemodeller och sökandet efter nya kommunikationskanaler, och följderna blev att en passiv anpassning förvandlades till en mer aktiv sådan.

Några av fångarna försökte hitta lämpliga former för hur de skulle uppfatta och tolka den omgivande verkligheten. Följden blev till exempel att de kom att skriva dagböcker och memoarer som är helt unika i fråga om sitt innehåll. En av faktorerna som bidrog till att de svenska fångarna lyckades bevara sin identitet var att det bland dem fanns "egna" kvinnor. Den karolinska armén hade alltid innehållit många kvinnor, hustrur, systrar, änkor, tjänarinnor, marketenterskor och andra. Och trots att vissa förnämna fångar upprördes över att "grevar och baroner för att överleva tvingas gifta sig med finska fruntimmer", kan det inte förnekas att detta i betydande grad bidrog till att minska den psykologiska spänning-

en bland fångarna. Vi känner till ett antal fall av blandäktenskap, där majoriteten dock fick ett tragiskt slut. De ryska hustrurna och barnen som föddes i äktenskapen fick inte följa sina makar till Sverige efter fredsavtalet, då de i enlighet med en förordning från Heliga synoden fortfarande var att betrakta som ortodoxa. Mycket i fångarnas situation, framför allt för dem som befann sig i förvisning djupt inne i Ryssland, kom att bero på deras relation till de lokala myndigheterna. Just myndigheternas agerande kunde i betydande grad mildra eller förvärpa karolinernas umbäranden. Och ju längre bort förvisningsorten låg från Fältkommissariatets överinseende, desto sårbarare var fångarna. I det fallet kom mycket att bero av hur ansvarsfullt företrädarna för den lokala administration såg på sina åligganden, där ett var att organisera underhållet av fångarna så att det inte innebar fara för deras hälsa. Ibland kunde den lokala administrationen i fruktan för tsar Peters vrede rapportera om fångarnas utsatta belägenhet och be om omedelbara åtgärder. Viceguvernören i Kazan Kudrjajtsev skickade till exempel på sommaren 1717 ett brev till tsarens sekreterare Makarov om att de honom anförtrodda karolinerna var sjuka. Bland annat led generalmajor Carl Gustaf Roos av hosta och kände tryck över bröstet, medan generalmajor Hugo Johan Hamilton var sjuk i skörbjugg, led av "värk i skelettet"

samt uppvisade "svarta fläckar uppå kroppen av dåligt blod". Major Über hade "mörkblå fläckar uppå händer och fötter, Axel led av skörbjugg i munnen och trenne tänder har fallit ut". Resultatet blev att en utländsk

fångarnas vistelse i Ryssland utan att nämna namnet furst Matvej Petrovitj Gagarin. Hans första möten med karolinska fångar inträffade med all sannolikhet 1703-1704, under en period då han ledde arbetet med att

läkare kallades till de sjuka. Inte desto mindre påträffar man relativt ofta i karolinernas dagböcker och i supplikerna från Fältkommissariatet klagomål på att vissa officiella företrädare inte uppfyller sina tjänsteåligganden särskilt samvetsgrant. Historien om den svenska fångenskapen i Ryssland uppvisar emellertid också motsatta exempel. Det är omöjligt att skildra de svenska krigs-

bygga Vysjnevolotska kanalen, som skulle förbinda Östersjön med Kaspiska och Svarta havet. 1706 utsåg tsaren Gagarin till chef för Sibirienkansliet med titeln "generalpresident och domare över de sibiriska provinserna", samt till chef för Livrustkammaren och 1707 dessutom till kommandant i Moskva. Det var då han fick i uppgift att inkvartera och utöva tillsyn över de karo-

linska fångarna. Och efter att Gagarin i december 1708 blev guvernör för det ofantliga Sibirien blev kontakterna reguljära. Arten av relation som utvecklades mellan guvernören och de karolinska fångarna orsakar fortfarande långt ifrån få diskussioner. Även karolinerna själva hade olika inställning till guvernören.

Greve Carl Piper skrev till exempel i ett av sina brev till honom att furstens namn "för evigt kommer att ihågkommas i Sverige". Samtidigt anklagade den kände fången, upphovsmannen till en karta och författare till en vetenskaplig beskrivning av Sibirien, kapten Philip Johan Tabbert-Strahlenberg, efter återkomsten till hemlandet fursten för att han "ville förvandla Sibirien till ett eget kungadöme och försökte sätta upp egna styrkor av de svenska fångarna". Några talar om furstens europeiska liberalism och humanism, andra om vinningslystnad och försakingring. Ingen har dock någonsin förnekat det faktum att den sibiriske guvernören furst Gagarin kom att spela en viktig roll i de svenska krigsfångarnas liv.

Under de allra svåraste åren av karolinernas vistelse i Sibirien gav furst Gagarin dem pengar till ved och läkemedel. I samband med större helgdagar fick karolinerna bröd och vin. Det förekommer ofta omnämmanden av den sibiriske guvernörens hjälp i de svenska krigsfångarnas memoarer.

Löjtnanten Anders Pihlström skildrar furstens högtidliga ankomst till Tobolsk den 9 oktober 1712 och noterar att han tog emot en delegation svenska officerare direkt på kajen och

lovade dem bistånd. Han tilldelade dem också inom kort 142 daler. I några av memoarerna omnämns historien om en anonym persons välgörenhet i form av 500 gulddukater som överlämnades till de svenska fångarna via pastor Larius den 22 februari 1717. Fångarna var eniga om att det var hjälp från furst Gagarin. I samband med de periodiskt återkommande inspektionsresor som guvernören gjorde till olika städer i Sibirien kunde karolinerna vända sig direkt till honom med sina problem, och några av dem kunde lösas positivt på plats.

Ganska ofta tog Gagarin med sig fångar på sina resor till Moskva och Sankt Petersburg. Kapten Krebs, som anlände till Moskva ingående i furstens svit, lyckades till exempel i staden återfinna sin familj. Gagarin tillät åldermännen att 2-3 gånger per år resa till Moskva för att hämta pengar och korrespondens, vilket gjorde att fångarna betydligt snabbare kunde ta emot försändelserna. Eftersom han levde i viss isolering från societetslivet hade furst Gagarin gärna kontakt med representanter för de svenska kolonierna i de sibiriska städerna, bland annat med överste Arvid Kaulbars, ålderman för fångkolonin i Tobolsk. Den vänskapliga relation som utvecklades dem emellan bidrog till att fångarna fick tillstånd att bygga en kyrka och en skola i Tobolsk. Han närvarade som hedersgäst när skolan invigdes i november 1713 och i samband med de första examina. När ett stort antal officerare skulle förvisas till Tomsk uppkom

idén att även flytta skolan dit. Gagarin gjorde då stora ansträngningar för att övertala kapten Curt Fredrik von Wreech, som var rektor för skolan, att bli kvar i Tobolsk.

Inte sällan bjöd Gagarin in högre officerare till middag i sitt hem, till exempel fanns de med på guvernörens dotters namnsdag den 19 mars 1713. Allt som karolinerna lyckades åstadkomma under åren i fångenskap och som (med all rätt) var föremål för deras stolthet, kunde genomföras bara med den sibiriske guvernörens vetskap och med hans gillande. Redan nämnde kapten Strahlenberg, som uttryckte sig så fientligt om Gagarin, hade knappast fått möjlighet att så fritt resa omkring i Sibirien under en annan guvernör. Matvej Gagarin var dessutom en god människokännare och valde omsorgsfullt ut de personer som han kom att umgås närmare med och som kunde vara till nytta eller av intresse. Han omgav sig med svenska översättare, konstnärer, musiker eller helt enkelt upplysta personer. Det nära umgänget med utlänningar skulle senare komma att vara till nackdel för honom, då det blev grund för de förvånansvärt seglivade tankarna på Gagarins hemliga separatism. Furst Gagarins lysande och rika liv framkallade inte bara avund utan väckte också upprepade gånger kontrollmyndigheternas uppmärksamhet. En rättslig utredning som inleddes i januari 1718 slutade med att man formulerade 30 åtalpunkter, där några av punkterna kopplade samman den nu i onåd sig befin-

nande fursten och de karolinska fångarna. Särskilt farligt för fursten var anklagelsen om förskingring av 30 000 rubel av statliga medel avsedda för svenskarna. Efter en mångårig utredning hängdes han den 16 mars 1721 i närvaro av tsaren och dennes närmaste medarbetare och ett stort antal åskådare under fönstren till Justitie-kollegiet i Sankt Petersburg. Tsarens vrede var så stark att alla bilder av fursten förstördes och det blev strängt förbjudet att nämna hans namn vid hovet.

Galina Sjebaldina

Fortsättning i nästa nr av Västanbladet

Häradsfogden Bengt Nilsson till Boda

en förgrundsmän i Mariestads äldsta historia

Av Åke Möller

Att hertigen hade ett stort förtroende för honom visar både tjänstgöringstid och de särskilda uppdrag han fick. Och om det inte är ett misstag är det verkligen anmärkningsvärt att han i *Confessio Fidei* – boken som förtecknar alla som med sina underskrifter bekräftade Uppsala mötes beslut 1593 – placeras bland hertig Karls hovfolk och inte bland fogdarna.

Vid sidan av alla sedvanliga fogdesysslor kom Bengt Nilsson att få en mycket viktig uppgift. Han var den ytterst ansvarige för uppförandet av Mariestads domkyrka. Det var han som fick hertig Karls order och instruktioner, det var han som skaffade fram material och som avlönade hantverkarna och som fick ta kritiken när det inte gick fort nog.

Bengt Nilsson fick uppdrag även utanför häradet. Under 1602 vistades han i ett par omgångar hos "Hans Furstliga Nåd", dels i Västerås och dels i Stockholm. Året därpå besökte han hertigen i Örebro och skickades därifrån på uppdrag till Nya Lödöse.

Inför slaget vid Stångebro beordrades han att uppbyda bönderna inte bara i Vadsbo utan också i Värmland och Dalsland. Och när danskarna 1603 hotade att anfälla Sverige var han på något sätt delaktig i fredsförhandlingarna vid danska gränsen – ett uppdrag som

låg långt utanför fogderollen. Mötet var förlagt till Flabäck – en ort som idag ligger i Mölndal, invid gränsen mellan Kålleröd och Lindome. Vilken roll Bengt Nilsson spelade där framgår tyvärr inte. Skrivarens notering berättar bara att han var skickad av min Nådige Furste på rannsaking mellan Sverige och Danmark på gränsen. Själv följde hertig Karl förhandlingarna från Älvsborgs fästning, där han till sist kunde notera att man kommit överens och att freden för tillfället var säkrad.

Hertig Karl kom att utses till kung och antog namnet Karl IX. Vid sin eriksgata 1609 tog han ett par dagars paus på Marieholm. I sin kalender har han under en av vilodagarna gjort en anmärkningsvärd notering: *var jag på Bengt Nilssons gård Boda, fordom fogde på Marieholm*. Då var Bengt Nilsson död sedan fem år, men relationen till hans familj hade uppenbarligen levt vidare. Och året innan hade kungen utfärdat ett brev till Cecilia Lake som nästan kan tolkas som ett postumt adelskap för Bengt Nilsson.

Retroaktivt adelskap för hans trogna tjänst ...

Den 2 april 1608 korrigerade nämligen Karl IX de villkor som gällde för Bengt Nilssons förläning, som

ju då hade övergått till hans hustru. För hans trogna tjänsts skull, som han bevisade oss medan hans livstid varade skulle förläningen i fortsättningen anses som ärftligt frälse för deras gemensamma dotter, som vid den här tiden kan ha varit högst sex-sju år. Efter kungens död bekräftades beslutet genom änkedrottning Kristinas konfirmationsbrev. Men det fanns ett viktigt villkor.

Förordnandet gällde bara under förut-sättning att dottern tar sig frälsets man, och som sedan är oss och riket till tjänst, då skall samma frihet, frälse och gods vara ärftligt fallen in på henne och deras efterkommande mäns arvingar. Och den som får godsen, han skall hålla en väl utrustad karl och häst för dem. Han skulle med andra ord göra rusttjänst, precis som andra adelsmän.

De gårdar som omfattades var – förutom sätesgården Boda – Tomtängen, Lunne kvarn, Starketorp, Kru-setorp, Tådatorp, Ulfstorp belägna i Fägre, Flistad och Bällefors gäll, alla i Vadsbo härad, samt Håle och Båt-tomta i Åse härad.

Att Cecilia Lake nu ansågs tillhöra det riktiga frälset, framgår när den första betalningen till Älvsborgs lösen skulle göras omkring årsskiftet 1614. I en förteckning över *Adeln uti Vadsbo* finns hennes namn med tillsammans med namn som Posse, Bonde, Krabbe – och Per Bengtsson (Silfverbielke) på Holmen. Men det blev aldrig något frälse gifte

och därför inte heller något slutgiltigt adelskap. Under 1616 eller 1617 avled Bengt Nilssons och Cecilia Lakes dotter. I fogderäkenskaperna finns bara kortfattade marginalanteckningar i anslutning till de förlänta gårdarna. En av dem lyder: *Är barnlös, därför gå samma hemman efter hennes död under Kronan igen.* Att förläningen i fortsättningen bara gällde under Cecilias livstid bekräftades av det konfirmationsbrev som Gustaf II Adolf utfärdade 1623.

Det finns inget som tyder på att Bengt Nilsson haft några barn i tidigare gifte. Hans fädernegård i Håle ärvdes av Cecilia Lake ensam och alla Boda-godsen kom att disponeras av henne.

Teckning av en gravhäll

Anno 1604 den 17 augusti avsomnade i Herren salig Bengt Nilsson, Gud förläna honom en salig uppståndelse. Så lyder en del av texten på den gravhäll – en påkostad porträttgravsten – som kom att placeras över fogdens grav.

Gravkammaren finns under koret i den domkyrka, som han hade följt sedan den första grundstenen lades och som byggts under hans överinseende.

Kyrkan hade börjat användas 1602, även om den då inte var helt färdig, och fogden var säkert en av de första som fick sin gravplats inne i kyrkan. Gravstenen förstördes visserligen när kyrkan brann 1693. Då förvand-

lades alla gravhällar inne i kyrkan till bränd kalk. Ändå finns motivet bevarat till eftervärlden – på en teckning utförd av Elias Brenner omkring 1670.

På stenen fanns porträtten av tre personer, som man förutsatt ligger i graven: fogden, en kvinna som rimligen måste vara hans hustru Cecilia Karlsdotter Lake samt deras dotter. Dessutom avbildas tre vapensköldar. Bengt Nilssons med de sammanflätade bokstäverna BN samt Lake- och Forstena-ätternas sköldar, som syftar på hustruns föräldrar. Brenner noterade också att graven var belägen *emellan altaret och kordörren*. Det ger oss en indikation om dess placering. Ytterligare en ledtråd finns i en handling från 1715, upprättad när en gravplats i koret bytte ägare. I överlåtelsen ingick också ett förrum med *nergången till fordom fogden Bengt Nilssons grav*. I motsats till gravstenen blev alltså fogdens gravkammare inte förstörd av branden.

Kista med ett stort krucifix

I samband med arkeologiska undersökningar av gravarna i koret 1958–59 upptäcktes flera gravkamrar i anslutning till den ovannämnda nergången. I en kammare mot öster, som var tillsluten med en järndörr, fanns två kistor. Till vänster om en delvis sönderfallen träkista stod en kopparkista *med en väl utformad Kristusbild på locket*. Kopparkistan hade *utomordentligt graciösa former* och var *välgjord in i minsta detalj*. Kristusbilden på locket bestod av ett

halvmeterlångt krucifix i koppar. I gravkammaren fanns dessutom rester av ett målat barockaltare av trä.

På träkistans lock låg en liten krans av små lingonkvistar, som fortfarande var gröna och som hölls ihop av ett ljusrött band. Kransen kom att tolkas som *ett litet barns kärlek till sin mor...?* Det har ansetts att denna gravkammare tillhört Johan Thiman, eftersom hans gravhäll med tre namn idag täcker nergången. Men jag tvivlar. Det känns mera sannolikt att Thimans grav med sina tre kistor finns i kammaren intill. Beskrivningarna, gravens läge, den ovanligt påkostade kistan och barockaltaret anser jag i stället tala för att gravrummet tillhör Bengt Nilsson, trots att det bara rymmer två kistor – eller snarare, just därför. Cecilia Lake kom omkring 1620 att gifta om sig med Erik Åkesson Soop och hon vilar sannolikt i hans grav i Gudhems kyrka. I den andra kistan ligger då i stället deras dotter, som avled ungefär 15 år gammal. Kransen av lingonris på kistan symboliserar då i stället en ensam moders kärlek till sin enda dotter. Jag tror alltså att det är Bengt Nilsson till Boda – kyrkans byggherre – som ligger i den vackra kopparkistan och som har återvänt från glömskans värld. Men riktigt säker kan man ändå inte vara. Däremot kan vi med säkerhet fastslå att Bengt Nilsson till Boda inte är stamfader för ätten Silfverbjelke. Av allt att döma efterlämnade han inte några barn som nådde vuxen ålder.

FISK I FOCUS AB
Måndag 9-18 Tis - Ons 7-19
Tors - Fre 7-20 Lördag 7-18
Söndag 12-18
031-703 05 25 0709-42 33 01
fiskifocus.se

A-ANTI KVITETER

KÖPER - SÄLJER - BYTER
MYNT, FRIMÄRKEN, VYKORT, ANTIKVITETER

Sune Andersson

Bost. 031/87 55 77

a-antikviteter@telia.com

Södra vägen 75
412 54 Göteborg

Tel. 031/18 14 55
Mobil 0703/18 14 55

Nils Marelius

Nils Marelius, Uddevalla, har avlidit 90 år gammal. Han efterlämnar sonen Gunnar i Uddevalla, dottern Ingrid i Karlstad, samt systrarna Kerstim i Uppsala, Monica i Kungälv och Ulla i Göteborg

NILS var född i Hunnebostrand, där han tillbringade sina första femton år, innan fadern Jacob Marelius blev kyrkoherde i Valida och Släp utanför Kungsbacka. Efter skolgång verkade han under tio år som kyrkoskrivare i Skene och Örby och de följande trettio åren i Uddevalla också som kyrkoskrivare och folkbokföringsassistent. Han var en av sin tids främsta och mest nitiska kyrkobokföringsexperter. Hans kunskaper om Göteborgs stifts församlingar och dess prästfamiljer var närmast unika. Men hans kunnande var inte begränsat till Göteborgs stift utan gällde hela Svenska kyrkan. Troget rapporterade han under många år förändringar inom prästerskapet till Svensk Pastoraltidskrift och på senare år även till Kyrkans Tidning. I noggrannhet och punktlighet var han ett föredöme. Utöver denna betydande livsinsats var han efter sin pensionering till hjälp med arkivordning och inventariearbete i många församlingar. Hans intresse för släkt- och personforskning engagerade honom på flera områden inom föreningslivet. Till Göteborgs stifts pågående herdarninnes arbete bidrog han med uppgifter om personliga förändringar och deltog i rekonstruktionen av Tossene församlings kyrkoböcker som spolierats genom brand. Han utgav 1989 tillsammans med kyrkoherde Gösta Mellberg matrikeln Sveriges församlingar genom tiderna och även andra likartade administrativa översikter. I Julhälsningar till församlingarna i Göteborgs stift bidrog han under många år i krönikan om vad som hänt i stiftet under det gångna året. Mötesdagar, symposier och liknande arrangemang när det gällde stiftshistoria och kyrkobokföring hade i honom alltid en trogen och regelbunden deltagare som gärna tog till orda. Även under sina båda sista år, som han tillbringade på sjukhem, var han oförtrutet verksam med nya uppslag i stiftshistorien. Till sin 90-årsdag den 20 maj i år hade Nils bjudit många vänner och han var noga med att alla skulle få rätt placering och att prästerna skulle vara klädda i kaftan. Vi bevarar minnet av en god Kristi stridsman och en svekfri, trofast vän.

BENGT O.T. SJÖGREN

arkivarie em

Göteborgs stifts herdaminne

NILS HJERTEN

prost, kyrkoherde em Vänersborg

Boktips

Hultman - Rosvall: Emigrantforsa på nätet. Innehållsrik och trevlig bok som tar upp:
passagerarlistor,
konsulathandlingar,
census,
adressregister,
landrecords,
vital records,
social security,
SAKA,
dödsrunor,
gravar,
militära handlingar,
medborgarskap,
Canada,
facebook.
m.m

Mer om emigration: genom att söka på <http://swedishgenealogyguide.com/>.
på Google får man upp en spännande lista med användbara länkar

***Vill du testa nåt nytt så
installera en QR reader i din
telefon och rikta den mot
rútan bredvid och du kom-
mer direkt till sidan.***

När Aspen slukade järnvägen

Från Lerums tidning:

”Den 14 juni vid 4 tiden på aftonen, straxt innan tåg 213, skulle passera, inträffade ett större jordskred vid Svarståns utlopp i Aspen”. På det något torra sättet inleds rapporten om det dittills största raset i svensk järnvägshistoria år 1913. Mottagare av rapporten var bankdirektören i Göteborg. Avsändaren är okänd.

Det hela inträffade alltså i början av sommaren året innan första världskriget skulle bryta ut. Västra stambanan, Sveriges första av sitt slag, skulle byggas ut med dubbelspår mellan Alingsås och Göteborg. Nu hade arbetet kommit fram till sträckan mellan Jonsereds och Aspens stationer.

Flera tidigare ras

Att bygga det nya spåret utmed sjön hade inte varit helt enkelt. Redan när den första järnvägen byggdes hade man fått dra om sträckningen eftersom det var så många ras. Området strax innan tunneln vid Aspen, vid Svartåviken, skulle visa sig inte vara något undantag. För att klara de utökade påfrestningar från dubbelspåret byggdes en ny, sju meter hög vall som skulle bära upp trafiken. Lördagen den 14 juni var den nya banken till stor del klar, precis som sprängningarna för Aspentunneln. Men dagarna innan olyckan hade sprickor noterats i vallen. Tyngden från stenblocken hade gjort att grunden, bestående mest av blålera, hade börjat röra på sig. På eftermiddagen stod marken inte längre emot.

Vad som sedan skedde beskrivs i rapporten till bankdirektören i Göteborg på typisk myndighetssvenska men i veckomagasinet Hvar 8:e dag från samma år berättas det däremot mer dramatiskt:

Kunde räddas

”Strax efter det att Alingsås-tåget n:r 314, som går från Göteborg kl. 3:05, passerat platsen, hördes plötsligt ett starkt underjordiskt dån, marken braktes i gungning. Telegraf- och telefonstolpar välte omkull, järnvägsskenorna sprungo sönder och hela strandområdet, c:a 150 meter långt och 100 meter bredt, gled med järnvägsvallar, landsväg, en banvaktsstuga, åkrar och ängar ned mot sjön och försvann i djupet.” Magasinet berättar också om tre personer som befann sig i området vid raset och som hade kunnat mista sina liv.

De första två, en grindvakterska vid namn Anna Johansson och en banvakt omnämnd som Börjesson, lyckades springa till säkerhet innan de slets med. Men fabriksarbetaren Johan Johansson hade inte samma tur. Medan han stod och rensade ogräs på en äng rycktes han med ned i djupet, slog runt några gånger innan han till slut kunde få tag i en bjälke och klamra sig fast. Han kunde sedan dras upp på land någorlunda välbehållen och med livet i behåll. Men det hade kunnat sluta

ännu värre. Tidningen berättar också om ett tåg från Nässjö med 70 passagerare som kom farande i full hastighet bara minuterna efter det stora gapet uppstått.

Banvakten Börjesson försökte ringa och varna stationen i Aspen men telefonlinjen var bruten. Turligt nog var tåget precis som dagens trafik ett par minuter försenat. Lokföraren upptäckte snart de fallna telegrafstolparna och de avbrutna skenorna och kunde stanna ekipaget bara 30 meter från olycksplatsen. Tågets smeknamn, "Titanic", hade kunnat få en helt ny innebörd den här dagen.

Tre fotbollsplaner

Scenerna som uppstod efter raset var slående och förödelsen stor. Banvalen gick inte att skåda och i stället hade en tolv meter djup vik uppstått. Uppgifterna om hur stor yta som svaldes av sjön går isär men i den officiella rapporten står att området var 19 000 kvadratmeter. Något som motsvarar nästan tre fotbollsplaner. Mängden jord som slukades av Aspen ska ha uppgått till en halv miljon kubikmeter.

Förutom järnvägsspåret och landsvägen följde också några mindre byggnader och vagnar med ner i djupet. Skadorna beräknades uppgå till 1,5 miljoner kronor, vilket motsvarar 69 miljoner kronor i dagens värde.

Snabba åtgärder

Skredet ställde till det rejält med tågtrafiken och snabbt fick man hitta nya lösningar. Trafiken fick initialt ledas om via Borås och Herrljunga. På varsin sida om gapet anlades slutstationer kallade Raset övre och Raset nedre. Militären var sedan snabbt på plats och tre dagar efter olyckan hade de anlagt en pontonbro över viken för person- och biltrafik. Redan den 11 juli stod också ett tillfälligt y-format spår i Svartåns dalgång färdigt så trafiken kunde ledas runt platsen. Tack vare 800 man som jobbade i treskift kunde man bli klar så snabbt. Arbetet med att bygga klart dubbelspåret fortsatte sedan. Först muddrade man bort leran tills man kom ner till fastare botten. För att vara på den säkra sidan kallades också Skandinaviska Diamantborrnings-Aktiebolaget in för att kontrollera sjöbotten. Den här gången gjorde man det rätt och den 13 december samma år stod den nya banvallen färdig.

Vad som orsakade själva raset är inte helt klarlagt. Enligt rapporten till bankdirektören i Göteborg var bygget av dubbelspår inte ensamt att skylla. En annan förklaring som ges är att grundvattenströmmarna från land blivit tilltäppta under arbetet. Något som skulle ha gjort marken i området vattenfylld och så pass rörlig att den till slut brast fullständigt.

Källa: Lerums tidning webbupplaga 2015-07-01

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

GRS byter Västanbladet med ett 60-tal andra föreningars tidskrifter. De finns tillgängliga i GRS bibliotek. Gunilla Brolund ger tips på några läsvärda artiklar i dessa och andra periodica.

Ale Släktforum, Medlemsblad för Ale Släktforskare, Nr 4 2017. Här berättas om varg och björn i västgöta-bygderna i gamla tider.

Anbudet, informationsblad för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening, nr 4 2017. Leif Hultén från Sällskapet Vallonättlingar beskriver vilka man anser vara valloner, vilket inte verkar vara helt självklart. Vallonsällskapet har satt upp sex kriterier, som skall vara uppfyllda, för att någon ska kunna kallas vallon.

AnGripen, Medlemstidning för Malmö Släktforskarförening, nr 4 2017. Torsten Nilsson skriver om myntkunskap för släktforskare, från 1300-talet till 1800-talet. I en annan artikel berättar Lennart Karlsson om gatehus och gatefolk – något som de flesta som forskar på Skåne och angränsande landskap stöter på.

AnRopet, Medlemsblad för Stor-Stockholms Genealogiska Förening, nr 3 2017. Mats J Larsson tipsar om gamla knep och nya möjligheter i sökandet efter släkt i Nordamerika.

Arosiana, Medlemsblad för Västerås Släktforsarklubb, nr 3 2017.

Af, de eller von – om den svenska

adelns namnskick berättar Christoffer von Warnstedt. I samma nummer kan vi läsa en intressant artikel om TV-programmet Allt för Sverige, skriven av släktforskaren bakom programmet, Fredrik Mejster.

Borås Släktblad, Medlemsblad för Borås Släktforskare, nr 113 dec 2017. Sven Wemmeus skriver fängslande om en av sina anor i "En familj i 1700-talets Töllsjö".

Diskulogen, Medlemstidning för föreningen DIS, nr 119 dec 2017, där Morten Thorvaldsen går igenom hur man kan släktforska i Norge med den uppdaterade webbplatsen www.slektogdata.no. Vidare ger Anna Linder värdefulla tips om nya datorprogram som kan hjälpa släktforskaren namnge, sortera och redigera bilder, och i en annan artikel beskriver hon Hans Högman, känd för sin hemsida om militärforskning, www.hhogman.se.

Häradsbladet, Medlemstidning för Vedbo, Tössbo, Valbo, Nordals och Sundals härader på Dal, nr 2 2017. Jonny Eriksson fortsätter att referera från domböcker och mantalslängder i Ödskölts socken i Dalsland från 1623 till 1755.

Kalix Forskar-Nytt, Medlemstidning för Kalixbygdens Forskarförening, nr 4 2017. Här visas hur man kan följa ett fartyg, Anna Helena

från Nederkalix, genom dess historia, först genom sjömanshuset i Haparanda på ArkivDigital och därefter via digitaliserade dagstidningar.

KGF-Nytt, Medlemstidning för Kronobergs Genealogiska Förening, nr 139 dec 2017. Här kan vi läsa om en rapport för Växjö provinsialläkardistrikt år 1851, om sjukdomar som härjade och den förebyggande hälsovården.

Mimers Brunn, Arkeologi Etnologi & Historia i Västra Götaland, nr 5 2017. Här får vi veta mer om Göteborgs Porslinsfabrik, med text och foton av Ankie Wahss. Om gamla tiders mediciner, såsom dagmaskolja och vita ormar, skriver Tore Hartung. I nr 6 2017 skriver Agneta Tjäder om grymma straff i 1600-talets Sverige, av vilka några inte avskaffades förrän i mitten av 1800-talet.

Släktbandet, medlemsblad för Ek-sjöbygdens Släktforskarförening, nr 96 dec 2017. Stig Karlsson visar att Krigsarkivet inte bara innehåller generalmönsterrullor, utan även annat intressant material.

Släkthistoria, nr 8 2017. Har du officerare i släkten kan det finnas mycket spännande att hämta i arkiven – Lars Ericson Wolke går igenom. Sven-Åke Henriksson berättar om Sveriges sista hungersnöd 1867, då människor svält ihjäl. I nr 9 2017 kan vi läsa om DDSS, en gratis databas med smarta sökfunktioner för södra Sverige –

Skåne, Halland och Blekinge, www.ddss.nu. Alla socknar finns ännu inte med, men arbetet fortgår. I samma nummer beskriver ett flertal intressant artiklar barn födda utanför äktenskapet och fosterbarn och i en annan artikel tipsar Elisabeth Thorsell om avlösningsslängder, där man kan hitta de mest märkliga anteckningar.

I nr 1 2018 skriver Fredrik Mejster om döda grenar i släktträdet, och i ett flertal artiklar behandlas spanska sjukan, som 1918-1920 tog över 40.000 liv i Sverige. Martin Ståhl tipsar om H-bilagor i kyrkobokföringen, som kan vara en väg framåt när man som släktforskare har kört fast.

Släkt och Bygd, Medlemsblad för Österlens Släkt- och Folklivsforskarförening, nr 4 2017, skriver Per Branthle om skånsk ortnamnsdatabas och ortnamnsregister, som båda kan hittas hos Institutet för språk och folkminnen – www.sprakochfolkminnen.se under Samlingar.

Släktträdet, Nordvärmlands Släktforskarförenings medlemstidning, dec 2017. Här skildras folkskolan och skolväsendets framväxt i landet i allmänhet och i nordvärmland i synnerhet.

Västgötogenealogen, Tidskrift för Västgöta Genealogiska Förening, nr 3 2017. Roger Nilfelt berättar livfullt om skolhuset Vite Knut i Masthugget.

Posttidning B

Avsändare:
GöteborgsRegionens
Släktforskare
Erik Dahlbergsgatan 36 B
411 26 Göteborg

GöteborgsRegionens Släktforskare ***Bibliotek och Forskarplatser***

**Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,
Öppet mån-fre 10.00-14.00
Vissa lördagar 10.00-14.00**

**Ring dock alltid först och kolla
bemanning samt lediga forskarplatser.
Tel. 031-13 12 26**

**Öppet även 1 timma före varje föreningsmöte
E-post: till grsgbg@gmail.com
Hemsida: <http://www.genealogigbg.se/>**

**Plus Giro: 24 23 85-3
Organisationsnummer 857204—7564**